

Reactie Taskforce Negatieve Emissies (TNE) op het onderdeel koolstofverwijdering uit het concept-Klimaatplan

De Taskforce Negatieve Emissies (TNE) is erkentelijk voor de mogelijkheid om haar reactie te delen inzake het concept-Klimaatplan. De TNE ziet koolstofverwijdering als een onmisbaar en kansrijk onderdeel voor de realisatie van de klimaattransitie, nadrukkelijk naast emissiereductie. Vanuit die insteek reageren wij op het koolstofverwijderingsdeel van het concept-Klimaatplan. Daarin zien wij de nodige aanknopingspunten voor succesvol en effectief CO₂-verwijderingsbeleid, die wij met onze gecombineerde kennis van markt, wetenschap en beleid willen verfijnen op de uitgangspunten en de voorgenomen keuzes.

Het doel van onze reactie is om een constructieve bijdrage te leveren aan de verdere plan- en beleidsvorming. Wij kijken uit naar verdere samenwerking richting definitieve versie van het Klimaatplan en de Routekaart Koolstofverwijdering.

Laat emissiereductie en koolstofverwijdering elkaar versterken

Emissiereductie en koolstofverwijdering staan naast elkaar het sterkst. Beide zijn onmisbaar om de klimaatdoelen te behalen, zowel op korte termijn als op lange termijn. Bovendien zijn ze complementair, bijvoorbeeld bij de productie van duurzame brandstoffen. Wij pleiten er dus voor de uitgangspunten 1 en 2 zo te herschrijven dat koolstofverwijdering als primair en noodzakelijk onderdeel van de klimaattransitie naar voren komt, niet enkel als aanvulling op reductie-inspanningen.

Van belang is om een passend doel vast te stellen. Niet alleen voor 2050, maar eerder. De TNE stelt voor om vanaf 2030 een oplopend doel voor koolstofverwijdering vast te stellen om te bevorderen dat er tijdig een volwaardige koolstofmarkt ontstaat, investeringen te stimuleren, infrastructuur te realiseren en innovaties te versnellen. Meerdere technieken kunnen vanaf ongeveer 2030 naar verwachting reducties op megaton-schaal opleveren, waarbij techniekneutraliteit het uitgangspunt moet zijn. Over de exacte hoogte van het doel gaan wij graag nader met u in overleg.

Om zeker te stellen dat er ruimte ontstaat voor zowel het neutraliseren van restemissies als voor negatieve emissies is een bredere blik nodig dan uitgangspunt 2 nu doet met enkel ‘fossiele’ uitwerking. Daarbij kan onderscheid bestaan tussen tijdelijke en permanente koolstofvastlegging, maar de TNE acht het onwenselijk dat het kabinet zichzelf op voorhand beperkingen oplegt voor tijdelijke koolstofvastlegging.

Werk randvoorwaarden nader uit

Duidelijke randvoorwaarden zijn nodig voor het realiseren van industrie die koolstof kan verwijderen en emissies industrieel kan verminderen. Dit omvat onder meer heldere regels voor de berekening van negatieve emissies. De criteria hiervoor moeten praktisch uitvoerbaar zijn, inzicht geven waar of bij wie de negatieve emissies terecht komen, en zo een solide financiële basis bieden voor investeringen, marktontwikkeling en stimuleringsregelingen. Ook is het van belang voor de markt om te definiëren wat wordt verstaan onder hoogwaardige benutting van CO₂-opslagcapaciteit.

Ook heeft de markt, waaronder de glastuinbouw, heldere kaders voor toegestane CO₂-bronnen bij CO₂-gebruik als grondstof (CCU) nodig. De TNE benadrukt het belang van dialoog over de verdeling van duurzame koolstof, gezien de concurrentie tussen verschillende sectoren en doelen. Het maken van duidelijke keuzes op korte termijn is hierin essentieel. Een betrouwbare tijdlijn in de Routekaart Koolstofverwijdering is dan ook cruciaal, waarin staat wanneer welke onderdelen van de marktordening en regulering in ontwikkeling komen. Hier denken wij als TNE uiteraard graag over mee.

Maak haast: neem geen risico met de unieke positie van Nederland

Het is logisch om beleid voor verwijdering zoveel mogelijk op Europees en mondiaal niveau uit te rollen. Dit biedt de kans om in Nederland ontwikkelde technieken wereldwijd toe te passen. Voorwaarde voor zo’n internationale aanpak is geen afwachtende houding nemen tot internationale consensus. Bovendien hebben landen als Zweden, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk op nationaal niveau al aanzienlijke vooruitgang geboekt in het ontwikkelen en implementeren van beleid.

Als Nederland koploper wil blijven in innovatie en groene groei in de industrie wil stimuleren, is versnelling nodig. Dit vraagt om een ambitieuze invulling van het Klimaatplan en de Routekaart Koolstofverwijdering. In dit kader achten wij het volgende noodzakelijk:

- Verleg de focus bij uitgangspunt 4 van het zo veel mogelijk aansluiten op meerdere beleidsdomeinen naar een ketenaanpak. Dit maakt het mogelijk om met de Routekaart Koolstofverwijdering knelpunten bij opschaling gericht aan te pakken,

terwijl er tegelijkertijd aandacht blijft voor het versterken van de betrokken domeinen, inclusief hun waarden en verdienmodellen. Zo moet er enerzijds voldoende aandacht blijven voor het vastleggen en benutten van CO₂ uit bijvoorbeeld lokale afvalstromen, en anderzijds moet de internationale dimensie van koolstofverwijdering worden onderkend. Zo is Nederland voor verschillende koolstofverwijderingsopties afhankelijk van geïmporteerde biomassa. De koolstof wordt in dat geval eerst in het buitenland vastgelegd, waarna de afvang in Nederland plaatsvindt. De opslag kan vervolgens zowel in Nederland als in het buitenland plaatsvinden.

- Zet de SDE++ open voor koolstofverwijderingstechnieken. Door dit techniekneutraal te doen en ruim open te zetten, ontstaat ruimte voor het tijdig financieren van innovatieve projecten en technieken. Met gericht instrumentarium kunnen daarnaast projecten op maatwerkbasis opgepakt worden. Vroeg ervaring opdoen helpt de komende jaren een schaa sprong te maken en expertise in Nederland te houden.
- Denk breder dan alleen de formele markten en subsidie-instrumenten. Bijvoorbeeld aan versnelde vergunningverlening, certificering (o.a. SNK) bij materiaalgebruik voor olivijntoepassingen en biobased bouwmaterialen, en aan de overheidsinkoop op de vrijwillige koolstofmarkt (bijvoorbeeld CRD-certificaten).
- Beleid kan de ontwikkeling van een koolstofverwijderingsmarkt bevorderen door zowel de vraag- als aanbodzijde te stimuleren. Aan de aanbodzijde kan beleid bijvoorbeeld een mix van CO₂-bronnen toewijzen voor CCS. Dit maakt het mogelijk om kleinere volumes uit duurzame CO₂-bronnen, zoals atmosferische, oceanische of biogene bronnen, te laten concurreren met fossiele CO₂ voor opslag. Op deze manier worden niet alleen nieuwe emissies geneutraliseerd, maar ook historische emissies aangepakt.
- Om ervan verzekerd te zijn dat CO₂-infrastructuur straks beschikbaar is voor negatieve emissies zou de overheid nu al capaciteit kunnen reserveren. De kosten die hiermee gemoeid zijn, kunnen tegen de tijd dat biogene, atmosferische en oceanische CO₂ de markt op komen, worden doorberekend aan de producenten.
- Richt innovatiebeleid op verwijderingsprojecten op kilotonschaal zolang een duidelijke markt ontbreekt, om opschaling en ontwikkeling mogelijk te maken.

Bevorder vertrouwen

Koolstofverwijdering is bij het grote publiek nog onbekend. Tegelijkertijd is het afvangen van restemissies en het verwijderen van CO₂ uit de lucht randvoorwaardelijk voor het halen van de klimaatdoelen. Daar is dus nog een wereld te winnen. Als leden van de TNE nemen wij

daarin onze verantwoordelijkheid, maar vragen ook de Rijksoverheid om in het Klimaatplan en de Routekaart Koolstofverwijdering te werken aan het bevorderen van vertrouwen. Dit kan bijvoorbeeld door transparante communicatie over toezicht op en naleving van duurzaamheidskaders en het verantwoorde gebruik van biograndstoffen, zodat de implementatie breed wordt ondersteund.

Over de TNE

De Taskforce Negatieve Emissies (TNE) is een initiatief van de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) en de CCU-Alliantie. Binnen de TNE werken bedrijven, organisaties en kennisinstellingen samen aan het afvangen en vastleggen van duurzame CO₂. Dit gebeurt door CO₂ op te slaan in de natuur, onder de grond of in producten. Onder duurzame CO₂ verstaan we kortcyclische CO₂ afkomstig uit de atmosfeer (Direct Air Capture, DAC), biogene processen (Bio-Energy with Capture, BEC) of zeewater (oceanisch). Permanente opslag van deze kortcyclische CO₂ leidt tot netto negatieve emissies, ook wel koolstofverwijdering genoemd. De partijen verenigd in de TNE streven ernaar negatieve emissies hoger op de beleidsagenda te krijgen, kennis en ervaring te delen en de condities voor koolstofverwijdering in Nederland en Europa te verbeteren.